

:

( )

: تیر ۱۴۰۱

: گازپروم، خط لوله نورد استریم ۱، صادرات غلات، اوکراین، موافقت نامه مشارکت جامع اقتصادی

: تهران، خیابان طالقانی، نبش خیابان شهید موسوی (فرصت)، پلاک ۱۷۵

سلسله گزارش‌های "پایش تحولات تجارت جهانی" رویدادهای کلیدی در محیط ژئواکونومیک ایران را مورد بحث و بررسی قرار می‌دهد. در این قالب، رویدادهای کلیدی از منظر تاثیرگذاری بر دیپلماسی اقتصادی و موقعیت ژئواکونومیک ایران مورد توجه قرار می‌گیرند. هدف از تهیه این گزارش که به صورت ماهانه از سوی مرکز پژوهش‌های اتاق ایران منتشر خواهد شد ارائه تصویری روشن از محیط ژئواکونومیک ایران و فرصت‌ها و تهدیدهای ایران در این فضا است.

فهرست مطالب

۵	مقدمه
۶	تحولات جهانی
۹	تحولات منطقه‌ای
۱۴	داده‌های تازه

مقدمه

ایران در اقتصاد سیاسی بین‌الملل موقعیتی دوگانه دارد. از یک سو ارتباطات بین‌المللی این کشور به کمترین میزان در دهه‌های اخیر رسیده است و از دیگر سو کشور به صورت مضاعف از تحولات در محیط روانی و عملیاتی اقتصاد سیاسی بین‌الملل متأثر می‌شود. سلسله گزارش‌های "پایش تحولات تجارت جهانی"، باهدف بررسی رویدادهای بااهمیت از منظر تأثیرگذاری بر دیپلماسی اقتصادی و موقعیت ژئواکونومیک ایران، در دولایه جهانی و منطقه‌ای به رشته تحریر درآمده است. در این گزارش، گلچینی از تحولات اخیر در دولایه جهانی و منطقه‌ای محیط ژئواکونومیک ایران مورد بحث و بررسی قرار گرفته‌اند.

تحولات جهانی

روسیه گاز را به سلاح تبدیل می‌کند؟

مقامات گازپروم اعلام کردند صادرات از طریق خط لوله نورد استریم ۱ که گاز طبیعی روسیه را از سال ۲۰۱۱ از طریق آن به آلمان صادر می‌شد، برای انجام کارهای تعمیر و نگهداری برنامه‌ریزی شده برای حدود ۱۰ روز تا ۲۱ جولای متوقف شد.

با آغاز کار تعمیر و نگهداری خط لوله نورد استریم ۱ که گاز را از طریق دریای بالتیک به آلمان می‌رساند، اروپا آماده توقف طولانی‌مدت عرضه گاز روسیه است. خط لوله نورد استریم ۱ بزرگ‌ترین زیرساخت واردات گاز اروپا است که سالانه حدود ۵۵ میلیارد مترمکعب گاز را از روسیه به آلمان منتقل می‌کند.

اروپا نگران است که تعلیق تحویل گاز فراتر از جدول زمانی ۱۰ روزه تمدید شود. آماده‌سازی عرضه زمستانی، منطقه را از مسیر خارج کند، بحران گاز را تشدید کند، باعث افزایش سرسام‌آور قبوض انرژی برای خانوارها و باعث اقدامات اضطراری از سوی سیاست‌گذاران شود.

اتحادیه اروپا تقریباً ۴۰ درصد از گاز خود را از طریق خطوط لوله روسیه دریافت می‌کند. برخی مقامات آلمان، معتقدند کرم‌لین ممکن است پس از پایان برنامه‌ریزی شده تعمیر و نگهداری، به کاهش عرضه انرژی اروپا ادامه دهد. جریان گاز روسیه به اروپا در ماه‌های اخیر حدود ۶۰ درصد کاهش یافته است. گازپروم، تأخیر در بازگشت تجهیزات سرویس‌دهی این شرکت توسط زیمنس انرژی آلمان در کانادا را دلیل کاهش جریان گاز اعلام کرده است.

کانادا اخیراً اعلام کرد که یک توربین گازی تعمیر شده را برای استفاده در خط لوله نورد استریم ۱ به آلمان بازمی‌گرداند و در عین حال تحریم‌ها علیه بخش انرژی روسیه را نیز گسترش می‌دهد. روسیه اعلام کرد که در صورت بازگرداندن توربین در حال تعمیر در کانادا، عرضه گاز به اروپا را افزایش خواهد داد. اگر پوتین قطع کامل گاز را فراتر از پایان برنامه‌ریزی شده تعمیر و نگهداری خط لوله نورد استریم ۱ ترتیب دهد، آلمان احتمالاً مجبور خواهد شد اقدامات اضطراری برای توزیع گاز محدود در سراسر کشور اتخاذ نماید.

مهم‌تر آنکه آلمان به قانونی برای کل اتحادیه اروپا تبدیل شده است. آلمان بزرگ‌ترین جمعیت اروپا، بزرگ‌ترین اقتصاد، بزرگ‌ترین مصرف‌کننده گاز، بزرگ‌ترین واردکننده گاز روسیه است و ۹ مرز زمینی دارد؛ بنابراین، هرآنچه در آلمان اتفاق می‌افتد به بقیه اروپا سرایت می‌کند. در سال‌های اخیر، کمبود منابع مربوط به تعمیر و نگهداری از طریق نورد استریم با افزایش جریان از طریق اوکراین یا لهستان جبران شد. این امکان اکنون وجود ندارد.

اندکی پیش‌ازاین اقدام، روسیه انتقال نفت از طریق مهم‌ترین خط لوله نفتی قزاقستان به اتحادیه اروپا را متوقف کرده بود. با افزایش فشارهای تحریمی بر روسیه، پوتین می‌کوشد از انرژی و غذا به‌عنوان اهرم‌های فشار و چانه‌زنی استفاده نماید. اروپا به‌سختی تلاش می‌کند برای زمستانی سخت و بدون گاز روسیه آماده شود. پوتین در مقابل تلاش دارد با پیش‌دستی در قطع گاز، برنامه‌های اروپا را با شکست مواجه سازد و گاز را همچنان به‌عنوان اهرم فشار نگه دارد.

بایدن تعرفه‌ها علیه چین را کاهش می‌دهد؟

دولت بایدن احتمالاً به‌زودی بخشی از تعرفه‌های اعمالی بر کالاهای چینی را تعلیق خواهد کرد. بر مبنای داده‌هایی که رسانه‌های آمریکایی منتشر کرده‌اند، همچنان در درون دولت بایدن بر سر دامنه تعلیق تعرفه‌ها و آثار آن اختلاف‌نظر وجود دارد. برخی گزارش‌ها از تعلیق تعرفه بر ۱۰ میلیارد دلار از صادرات چین حکایت دارد. دولت ترامپ ۳۶۰ میلیارد دلار از صادرات چین به آمریکا را مشمول تعرفه‌های سنگین نموده است که همچنان پابرجاست.

حامیان این سیاست در درون دولت بایدن معتقدند که این اقدام به کاهش ۱ درصدی تورم و بهبود موقعیت دموکرات‌ها در انتخابات کنگره در نوامبر ۲۰۲۲ کمک می‌کند. مخالفین اما از شکل‌گیری تصویر ضعیفی از بایدن در مقابله با چین نگران‌اند. از همین رو دولت بایدن به‌موازات این اقدام احتمالی، اقداماتی برای فشار بر چین در جهت کاهش یارانه‌های دولتی را نیز در نظر گرفته است.

توافق تجارت آزاد هند و بریتانیا در آینده‌ای نزدیک

وزیر بازرگانی هند اعلام کرد دهلی‌نو در مسیر منعقد کردن یک توافق تجاری کامل با بریتانیا تا ماه اکتبر است. او تأکید کرد که مذاکره‌کنندگان تقریباً نیمی از آنچه که یکی از جاه‌طلبانه‌ترین توافقاتی بریتانیا از زمان برگزیت خواهد بود را نهایی کرده‌اند. وزیر بازرگانی هند گفته است که ۱۱ فصل از ۲۶ فصل پیشنهادی این پیمان مورد توافق قرار گرفته است.

هند پس از امضای موافقت‌نامه‌های تجارت آزاد با امارات متحده عربی و استرالیا به دنبال توافقات مشابه با بریتانیا، اتحادیه اروپا و کانادا است. از دیگر سو لندن توافق با دهلی‌نو را محور استراتژی اقتصادی خود پس از برگزیت می‌داند. هند می‌کوشد ظرف ۳۰ سال آتی از اقتصادی ۳ تریلیون دلاری به یک اقتصاد ۳۰ تریلیون دلاری تبدیل شود و توافق‌نامه‌های تجارت آزاد را ابزاری در این راستا می‌داند.

هند در پی سهم بیشتر در منابع نفتی روسیه

رسانه‌های هندی از کوشش‌های هند برای افزایش حضور در صنعت نفت روسیه خبر داده‌اند. شرکت نفت و گاز طبیعی هند (ONGC) در حال اعزام نیروی انسانی بیشتری برای ایفای نقش بزرگ‌تر در بهره‌برداری از میدان نفتی ساخالین-۱ پس از خروج اکسون موبیل است. این شرکت ۲۰ درصد از سهام این پروژه انرژی را در خاور دور روسیه را در اختیار دارد. ONGC همچنین در حال بررسی خرید سهام بیشتر در میداین نفت و گاز روسیه از شرکت‌های غربی است که قصد خروج از این کشور را دارند. این شرکت قصد دارد برای ۳۰ درصد سهام اکسون در ساخالین-۱ و ۲۷,۵ درصد سهام شل در پروژه ساخالین-۲ در مناقصه شرکت کند.

اروپا صادرات غلات از اوکراین را تسریع می‌کند

جوزپ بورل، مسئول سیاست خارجی اتحادیه اروپا اخیراً از دوبرابر شدن صادرات غلات اوکراین از طریق اتحادیه اروپا در ماه ژوئن در مقایسه با مدت مشابه در ماه می خبر داد به گفته وی، از آوریل ۵,۸ میلیون تن غلات اوکراین توسط اتحادیه اروپا به بازارها منتقل شده است. او مسکو را متهم کرد که میلیون‌ها تن غلات را در انبارهای اوکراین مسدود کرده و از غذا به‌عنوان سلاح جنگی استفاده می‌کند. بورل نوشت: «۱,۲ میلیارد نفر به‌شدت در معرض آسیب‌های ناشی از افزایش قیمت مواد غذایی و انرژی و سخت‌تر شدن شرایط مالی قرار دارند.» روسیه اما این اتهامات را رد کرده است. غرب، روسیه را به دلیل مسدود کردن بنادر اوکراین که حمل غلات این کشور را غیرممکن می‌کند، مقصر می‌داند. مسکو پاسخ داده است که اگر کیف بنادر خود را از مین پاک کند، عبور امن محموله‌های غلات را تضمین می‌کند. اوکراین که یکی از تولیدکنندگان عمده محصولات کشاورزی است، به دلیل درگیری‌ها قادر به صادرات غلات خود از طریق دریا نیست و تخمین زده می‌شود که در حال حاضر ۲۲ تا ۲۵ میلیون تن غلات در بنادر این کشور، انبار شده است.

اولین واکنش آمریکا به فعالیت شرکت‌های چینی در روسیه

وزارت بازرگانی آمریکا، پنج شرکت چینی را به نقض تحریم‌ها علیه روسیه با ادامه حمایت از ارتش روسیه متهم کرده و خرید فناوری از ایالات متحده توسط این شرکت‌ها را ممنوع کرد. در واکنش به حمله به اوکراین در ماه فوریه، مقامات ایالات متحده، تحریم‌های گسترده و کنترل‌های صادراتی را علیه روسیه وضع کردند که فروش برخی محصولات با فناوری پیشرفته، از جمله نیمه‌هادی‌های پیشرفته، به روسیه و بلاروس را ممنوع می‌کند.

اضافه شدن شرکت‌های چینی به فهرست ممنوعیت صادرات، نخستین واکنش دولت بایدن به تداوم فعالیت شرکت‌های چینی در روسیه است. شرکت‌هایی که لیست اضافه شدند عبارت‌اند از: World و Winninc Electronic، Sinno Electronics، King Pai Technology، ConneC Electronic، Jetta Logistics. وزارت بازرگانی آمریکا مدعی است که این شرکت‌ها به حمایت از پایگاه نظامی و صنعتی دفاعی روسیه ادامه داده‌اند و فعالیت‌های آن‌ها مخالف امنیت ملی و منافع سیاست خارجی ایالات متحده است.

روسیه قوانین پرداخت جدیدی را برای صادرات غلات وضع کرد

روسیه صادرات غلات را فقط به کشورهای "دوست" و در ازای دریافت روبل محدود کرده است. تاکنون مصر بزرگ‌ترین مشتری غلات روسیه بوده است. افزون بر این روسیه چندین قرارداد با شرکای خود امضا کرده است که ارزش این قراردادها مجموعاً ۳ میلیارد روبل (بیش از ۴۷ میلیون دلار) است. پوتین اخیراً مدعی شد که برداشت غلات امسال می‌تواند بزرگ‌ترین برداشت باشد، زیرا انتظار می‌رود این کشور ۱۳۰ میلیون تن غلات از جمله ۸۷ میلیون تن گندم، برداشت کند. بازار جهانی غلات به شدت تحت تأثیر اختلال در صادرات از اوکراین و سایر تولیدکنندگان عمده گندم، هند و قزاقستان قرار گرفته است. هند و قزاقستان، صادرات گندم را برای تضمین امنیت غذایی در داخل، ممنوع کرده‌اند. این تحولات منجر به افزایش قیمت غلات و هشدارهایی درباره بحران جهانی غذا شده است.

تحولات منطقه‌ای

برنامه امارات برای تجارت ۱۰ میلیارد دلاری با اندونزی

هفته گذشته امارات عربی متحده، سومین موافقت‌نامه مشارکت جامع اقتصادی در یک سال اخیر را با اندونزی امضا کرد. با اجرایی شدن این موافقت‌نامه، دو کشور امیدوارند حجم تجارت دوجانبه را تا سال ۲۰۳۰ به ۱۰ میلیارد دلار در سال افزایش دهند. موافقت‌نامه تجارت آزاد در کانون این توافق جامع قرار دارد. بر مبنای این موافقت‌نامه حدود ۹۴ درصد از تعرفه‌های موجود در مبادلات تجاری دو کشور حذف خواهد شد.

دولت اندونزی مدعی است که با اجرایی شدن این توافق صادرات این کشور به امارات عربی متحده طی یک دهه منتهی به ۲۰۳۰ حدود ۵۴ درصد رشد خواهد کرد. این توافق جامع، سومین

پیمان تجاری بزرگ امارات عربی متحده از زمان اعلام برنامه گسترش روابط اقتصادی کشور در سال ۲۰۲۱ است. پیش‌ازاین، امارات متحده عربی با هند و اسرائیل قراردادهای مشابه امضا کرده بود. ترکیه چهارمین کشوری است که امارات امضای قرارداد مشابهی با آن را در دست مذاکره دارد. برآوردها نشان می‌دهد موافقت‌نامه‌های تجارت آزاد امارات با هند، اسرائیل و اندونزی در سال ۲۰۳۰ به افزایش ۲٫۶ درصدی تولید ناخالص داخلی این کشور منجر شود.

پیش‌بینی می‌شود حجم تجارت امارات و اندونزی در سال ۲۰۲۲ به ۴ میلیارد دلار افزایش یابد و در پیامد آن ۵۰ هزار شغل در دو کشور ایجاد شود. صنایع اولویت‌دار در این موافقت‌نامه مشارکت جامع اقتصادی شامل گردشگری، ارتباطات، ساخت‌وساز و خدمات تجاری است. افزون بر این دو کشور بر تجارت کالاهای حلال نیز تأکید کرده‌اند. اندونزی با جمعیتی ۲۷۳ میلیون نفری که ۸۰ درصد آن را مسلمانان تشکیل می‌دهند، بزرگ‌ترین بازار اقتصاد حلال در جهان است. بر اساس گزارش بانک مرکزی این کشور، هزینه‌های داخلی محصولات و خدمات حلال در سال ۲۰۲۰ به ۱۸۴ میلیارد دلار رسید و پیش‌بینی می‌شود تا سال ۲۰۲۵ نزدیک به ۱۵ درصد افزایش یابد. افزون بر این در قالب این توافق جامع امارات عربی متحده متعهد شده است ۱۰ میلیارد دلار در صندوق ثروت حاکمیتی اندونزی سرمایه‌گذاری نماید تا به‌واسطه آن پروژه‌های زیرساختی در این کشور شتاب گیرد.

توافق حمل‌ونقل هوایی اسرائیل و ترکیه

اسرائیل و ترکیه، توافقنامه دوجانبه هوانوردی غیرنظامی را امضا کردند. این توافق اولین توافقنامه دوجانبه از سال ۱۹۵۱ است و به شرکت‌های هواپیمایی اسرائیلی اجازه می‌دهد پس از ۱۵ سال پروازهای خود را به ترکیه از سر بگیرند. شرکت‌های هواپیمایی اسرائیلی از سال ۲۰۰۷ تاکنون به ترکیه پرواز تجاری نداشته‌اند، درحالی‌که شرکت‌های هواپیمایی ترکیه روزانه ۱۶ پرواز به اسرائیل انجام می‌دهند. ترکیش ایرویز سومین شرکت هواپیمایی بزرگ در اسرائیل است که ۷ درصد از سهم بازار فرودگاه بن‌گوریون را در نیمه اول سال ۲۰۲۲ به خود اختصاص داده است. پگاسوس ترکیه با ۴ درصد سهم بازار در رتبه ششم قرار دارد.

بازگشایی دفتر اقتصادی و تجاری اسرائیل در ترکیه

اسرائیل اعلام کرد که دفتر اقتصادی و تجاری خود را در ترکیه بازگشایی خواهد کرد. دو طرف اخیراً تلاش‌ها برای احیای روابط تیره شده را افزایش داده‌اند. با وجود سال‌ها تنش، دو طرف روابط تجاری خود را حفظ کرده‌اند و ترکیه یکی از مهم‌ترین شرکای اسرائیل است. تجارت

دوجانبه در سال ۲۰۲۱، ۳۰ درصد افزایش یافت و به ۷,۷ میلیارد دلار رسید. اسرائیل معتقد است این اقدام به بیش از ۱۵۰۰ شرکت اسرائیلی که در حال حاضر به ترکیه صادرات دارند، کمک خواهد کرد.

گروه بنادر ابوظبی موافقت‌نامه همکاری با شرکت انرژی ازبکستان امضا کرد

گروه بنادر ابوظبی و شرکت (Sanoat Energetika Guruhi (SEG) توافق‌نامه‌ای برای حمل‌ونقل کالا از طریق جاده، ریلی و هوایی، ترخیص کالا از گمرک و توسعه بنادر داخلی امضا کردند. در پی این توافق، گروه بنادر ابوظبی دفتر خود را در ازبکستان افتتاح کرد که اولین دفتر این شرکت در آسیای مرکزی است. دو طرف همچنین یادداشت تفاهمی در مورد توسعه یک مرکز ذخیره‌سازی و حمل‌ونقل مواد غذایی در ازبکستان برای تقویت تجارت این کشور و کمک به امنیت غذایی در آسیای مرکزی امضا کردند. این مرکز در نزدیکی فرودگاه بین‌المللی سمرقند در ازبکستان تأسیس خواهد شد. امارات متحده عربی و ازبکستان در حال حاضر شرکای تجاری بزرگی نیستند. در سال ۲۰۲۰، ازبکستان ۷۹ میلیون دلار به امارات متحده عربی و امارات ۱۳۱ میلیون دلار به این کشور صادرات داشته است.

امارات متحده کمپین نسل آتی سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی را پیش می‌برد

وزیر تجارت خارجی امارات اعلام کرده که این کشور در قالب کمپین NextGenFDI بیش از ۳۰۰ شرکت فناوری اطلاعات و توسعه‌دهندگان نرم‌افزار، دانشمندان داده و کدنویس‌ها را تشویق می‌کند تا این کشور را کانون کسب‌وکار خود قرار دهند. در این قالب، مجموعه گسترده‌ای از اقدامات برای ساده‌تر و کارآمدتر کردن فرایند ورود به بازار برای شرکت‌ها معرفی شده است. بخش خصوصی، سیستم بانکی و شرکت‌های دولتی امارات در این کمپین مشارکت دارند و از آن حمایت می‌کنند. امارات در قالب NextGenFDI قصد دارد از مزیت رقابتی و جایگاه جهانی این کشور به‌عنوان یک هاب تجاری، سرمایه‌گذاری و نوآوری پیشرو برای حمایت از رشد اقتصاد دانش‌بنیان استفاده کند. در این قالب امارات به ۱۰۰۰۰۰ کدنویس ویزای طلایی ارائه می‌دهد. امارات همچنین قصد دارد ۱۰۰۰ شرکت جدید در حوزه فناوری‌های دیجیتال ایجاد کند و سرمایه‌گذاری در استارت‌آپ‌ها را از حدود ۴۰۰ میلیون دلار به ۱,۳ میلیارد دلار افزایش دهد. ابتکار NextGenFDI این تلاش‌ها را تکمیل و تسریع خواهد کرد.

سومین خط ریلی بین چین و قزاقستان اجرایی می‌شود

سفیر قزاقستان در چین اعلام کرد که چین و قزاقستان به دلیل افزایش تقاضا برای حمل‌ونقل

ریلی، ساخت سومین راه‌آهن در مرز بین دو کشور را در دستور کار قرار داده‌اند. خط آهن چین - قزاقستان - ازبکستان موسوم به CKU، به‌ویژه در زمانی که تقاضا برای حمل‌ونقل ریلی در حال افزایش است، مفید است. سومین خط آهن مرزی چین و قزاقستان همچنین به این کشور آسیای مرکزی کمک می‌کند تا نقش برجسته‌تری را به‌عنوان هاب لجستیکی در امتداد شبکه قطارهای باری چین - اروپا ایفا کند.

بر اساس آمار وزارت بازرگانی چین، در سال ۲۰۱۹، بیش از ۹۰ درصد قطارهای باری چین - اروپا از قزاقستان عبور کرده‌اند. در سال ۲۰۲۱، در مجموع ۱,۴۶ میلیون TEU¹ کالا توسط قطارهای باری چین - اروپا حمل شد. بر اساس داده‌های کمیسیون توسعه و اصلاحات ملی چین (NDRC) در پنج ماه اول سال جاری، ۶۱۵۷ رام قطار باری چین - اروپا از مسیر قزاقستان عبور کرد که نسبت به مدت مشابه سال قبل ۳ درصد افزایش داشت. راه‌آهن CKU به مدت دو دهه به دلیل اختلافات سیاسی و مشکلات فنی در مرحله مذاکرات باقی‌مانده بود.

CKU به قسمت جنوبی پل قاره‌ای اوراسیای جدید تبدیل می‌شود و یک کریدور حمل‌ونقلی را تشکیل می‌دهد که شرق و جنوب شرق آسیا را به آسیای مرکزی و غربی، شمال آفریقا و جنوب اروپا متصل می‌کند. طول مسیر راه‌آهن CKU حدود ۵۲۳ کیلومتر است که ۲۱۳ کیلومتر در چین، ۲۶۰ کیلومتر در قرقیزستان و حدود ۵۰ کیلومتر در ازبکستان است. این راه‌آهن کوتاه‌ترین مسیر برای حمل کالا از چین به اروپا و خاورمیانه خواهد بود که مسیر انتقال بار را ۹۰۰ کیلومتر کاهش می‌دهد و ۷ تا ۸ روز در زمان نقل‌وانتقال صرفه‌جویی می‌کند. انتظار می‌رود عملیات اجرایی این مسیر در بهار سال آینده آغاز شود. ذکر این نکته مفید است که قرقیزستان کوهستانی است و این خط به حفاری بیش از ۹۰ تونل نیاز دارد که زمستان‌های سخت قرقیزستان نیز عملیات اجرایی را پیچیده می‌کند.

اتصال چین به این خط از پایانه راه‌آهن کاشغر در استان سین‌کیانگ خواهد بود که به شبکه ریلی ملی چین متصل است. این خط از ازبکستان، می‌تواند با راه‌آهن ازبکستان - ترکمنستان به بندر ترکمن‌باشی در دریای خزر متصل شود و با بندر باکو در آذربایجان و مسیرهای حمل‌ونقلی گرجستان، ترکیه و کشورهای اتحادیه اروپا در دریای سیاه بلغارستان و رومانی تلاقی کند.

این خط همچنین می‌تواند به سمت جنوب به بنادر ایران مانند انزلی رفته و از طریق کریدور حمل‌ونقل بین‌المللی شمال - جنوب (INSTC) به بنادر جنوب ایران متصل شود و نهایتاً به دسترسی دریایی به خاورمیانه، شرق آفریقا و هند منتهی می‌شود.

پاکستان در تکاپوی وام

پاکستان به شدت تلاش می‌کند موافقت چین و امارات عربی متحده برای ارائه وام به این کشور و کاهش بحران مالی، جلب نماید. بر مبنای گزارش‌های رسانه‌ای، چین با وام ۲,۳ میلیارد دلاری به پاکستان موافقت کرده است. این وام به بانک دولتی پاکستان داده خواهد شد. اما امارات عربی متحده با درخواست پاکستان موافقت نکرده است و ارائه وام را منوط به دستیابی به سهام برخی شرکت‌های دولتی پاکستان نموده است.

امارات متحده عربی علاقه خود را برای به دست آوردن ۱۰ تا ۱۲ درصد سهام در شرکت‌های مختلف دولتی در پاکستان نشان داده است. اگر پاکستان با این معامله موافقت کند، از صندوق‌های ثروت دولتی امارات کمک مالی دریافت خواهد کرد. این معامله در دسته بای بک قرار می‌گیرد و به شکل اوراق بهادار با پشتوانه وام تضمین شده خواهد بود. پاکستان زمانی که در وضعیت اقتصادی بهتری قرار دارد، این گزینه را خواهد داشت که سهام شرکت‌ها را بازخريد کند. صندوق بین‌المللی پول نیز ممکن است با وام ۲ میلیارد دلاری به پاکستان کمک کند. وام صندوق بین‌المللی پول مشروط به انجام برخی اصلاحات از جمله بالابردن تعرفه‌های برق و سوخت شده است. پاکستان با بحران‌های چندگانه اقتصادی مواجه است. دو عامل مؤثر در بحران اقتصادی پاکستان تورم و کاهش ذخایر ارزی است. با وجود اینکه دولت برای بهبود وضعیت مالی تلاش می‌کند، اما با شرایط سختی روبرو است.

البیک عربستان در پی رقابت با KFC در مصر

سفر اخیر محمد بن سلمان به مصر با توافق‌های ۷/۷ میلیارد دلاری برای سرمایه‌گذاری شرکت‌های سعودی در اقتصاد مصر همراه بود. سرمایه‌گذاری ۵۳ میلیون دلاری برند فست‌فود معروف سعودی، البیک، یکی از نخستین سرمایه‌گذاری‌هایی است که در قالب این بسته از ماه آتی در مصر انجام آغاز خواهد شد. برخی این سرمایه‌گذاری را در راستای رقابت با KFC که بازار مصر را در کنترل دارد، ارزیابی می‌کنند. بازار غذایی مصر، بزرگ‌ترین بازار در جهان عرب است. این کشور با ۱۰۳ میلیون جمعیت پرجمعیت‌ترین کشور جهان عرب است. عربستان تا کنون در مجموع حدود ۳۲ میلیارد دلار در مصر سرمایه‌گذاری کرده است. ۶۸۰۰ شرکت سعودی در مصر فعالیت دارند.

داده‌های تازه

اولین کسری تجاری آلمان پس از ۳۰ سال

برای اولین بار در بیش از سه دهه، آلمان کسری تجاری ماهانه خود را ثبت کرده است و بزرگ‌ترین اقتصاد اروپا به دلیل قطع زنجیره تأمین و قیمت‌های بی‌سابقه انرژی در پیامد جنگ اوکراین با دشواری‌های فزاینده‌ای مواجه شده است. صادرات برای سال‌ها موتور اقتصادی آلمان بوده است، اما افزایش شدید قیمت انرژی ناشی از اقدامات روسیه برای محدود کردن میزان گاز طبیعی صادراتی به اروپا، قیمت محصولات تولید شده در آلمان را افزایش داده است. بر اساس آمار منتشر شده توسط اداره آمار فدرال، صادرات در ماه می ۰٫۵ درصد نسبت به آوریل کاهش یافت، در حالی که واردات ۲٫۷ درصد افزایش یافت و شکافی ۱ میلیارد دلاری ایجاد کرد. از سال ۱۹۹۱، این اولین بار است که واردات از صادرات پیشی می‌گیرد. این تغییر ناگهانی می‌تواند نشان‌دهنده چالش‌های جدی در بخش‌هایی از اقتصاد آلمان باشد، جایی که از هر چهار شغل، یک شغل به صادرات متکی است. اتکا به انرژی وارداتی - قبل از شروع جنگ، روسیه بیش از نیمی از گاز طبیعی کشور را تأمین می‌کرد - فشار هزینه‌ها بر شرکت‌های آلمانی را افزایش داده است.

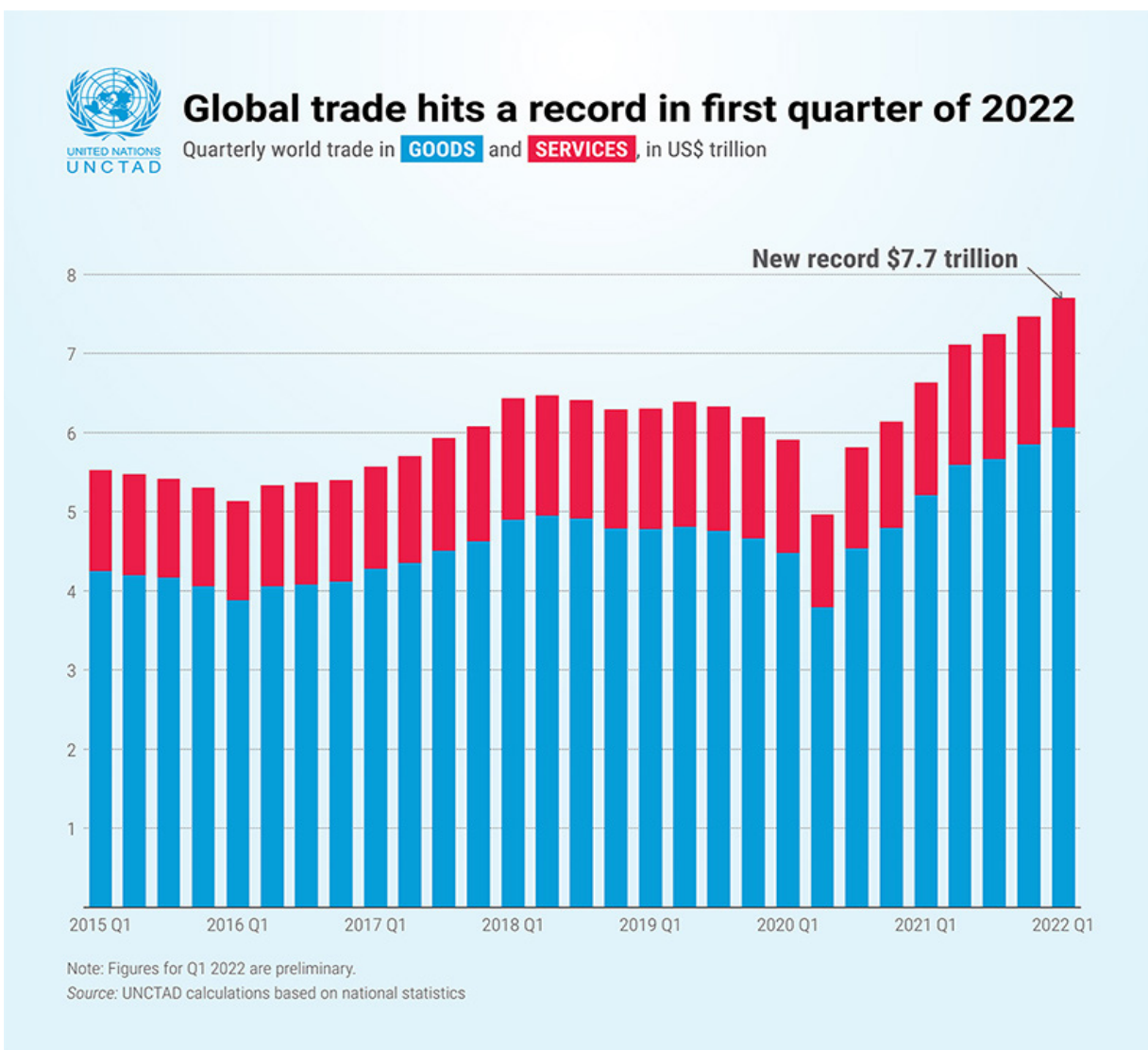
کاهش فروش کالاهای آلمانی در روسیه از جمله دلایل کاهش صادرات بوده است. روسیه برای سال‌ها بازار قدرتمندی برای تولیدکنندگان آلمانی بود اما از زمان تهاجم به اوکراین، روند صادرات به این کشور نزولی بود زیرا شرکت‌ها فعالیت تجاری خود را در این کشور متوقف کردند. در مقایسه با یک سال گذشته، فروش به روسیه بیش از ۵۰ درصد کاهش یافته است. اگر روسیه تصمیم بگیرد تحویل گاز خود را به طور کامل قطع کند، وضعیت اقتصادی آلمان می‌تواند حتی وخیم‌تر شود. در ماه ژوئن، گازپروم، میزان گاز تحویلی به آلمان از طریق خط لوله نورد استریم ۱ را ۶۰ درصد کاهش داد.

رشد یک تریلیون دلاری تجارت جهانی در سه‌ماهه نخست ۲۰۲۲

گزارش جدید آنکتاد در مورد تجارت جهانی نشان از رشد یک تریلیون دلاری در مقایسه با مدت مشابه سال ۲۰۲۱ دارد. ارزش تجارت جهانی در سه‌ماهه اول ۲۰۲۲ به رکورد ۷٫۷ تریلیون دلار رسید که در مقایسه با سه‌ماهه اول ۲۰۲۱ حدود ۱ تریلیون دلار افزایش داشت. این رشد که نشان‌دهنده افزایش حدود ۲۵۰ میلیون دلاری نسبت به سه‌ماهه چهارم ۲۰۲۱ است، با افزایش قیمت کالاها همراه است، زیرا حجم تجارت به میزان بسیار کمتری افزایش یافته

است. اگرچه انتظار می‌رود که روند رشد تجارت جهانی مثبت بماند، رشد تجارت در سه‌ماهه دوم ۲۰۲۲ به‌کندی تداوم خواهد یافت. این گزارش تأکید کرده است که جنگ در اوکراین عمدتاً از طریق افزایش قیمت‌ها شروع به تأثیرگذاری بر تجارت بین‌الملل کرده است. از منظر این گزارش افزایش نرخ بهره و پایان‌دادن به بسته‌های محرک اقتصادی احتمالاً تأثیر منفی بر حجم تجارت برای مدت باقی‌مانده سال ۲۰۲۲ خواهد داشت. نوسانات قیمت کالاها و عوامل ژئوپلیتیکی نیز همچنان تحولات تجاری را با پیش‌بینی ناپذیری مواجه خواهد کرد. نمودارهای ذیل داده‌های گزارش جدید آنکتاد را نشان می‌دهند.

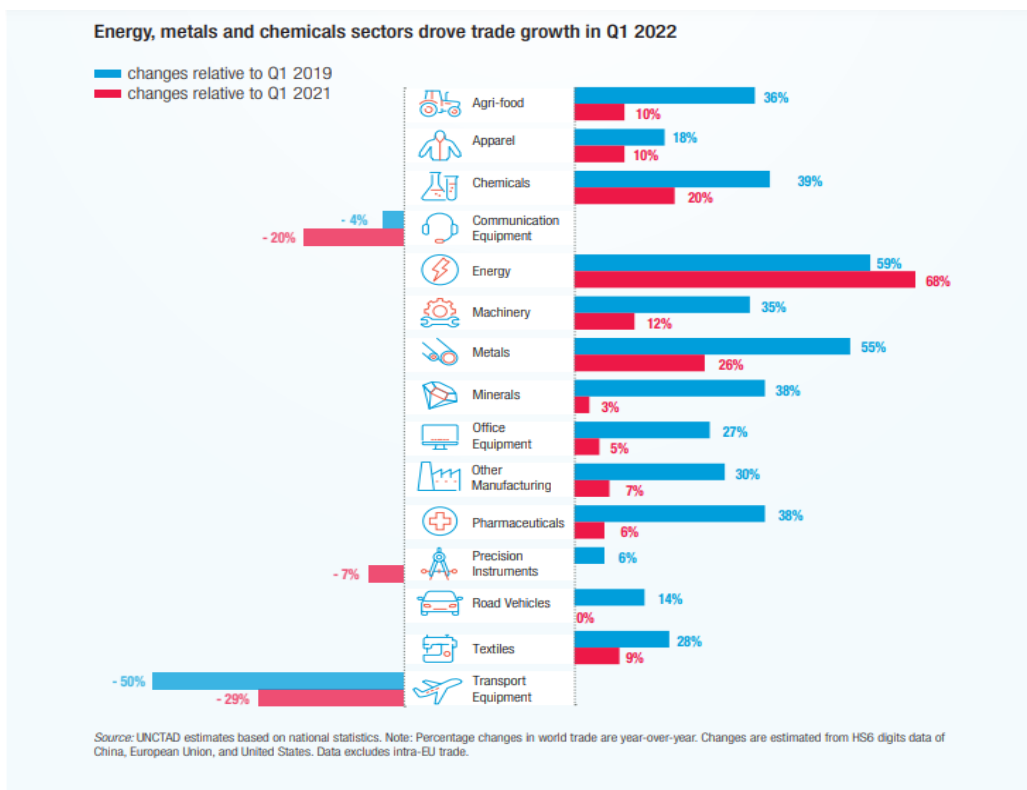
نمودار ۱- روند تحول در تجارت جهانی کالا و خدمات از ۲۰۱۵ تا سه‌ماهه نخست ۲۰۲۲

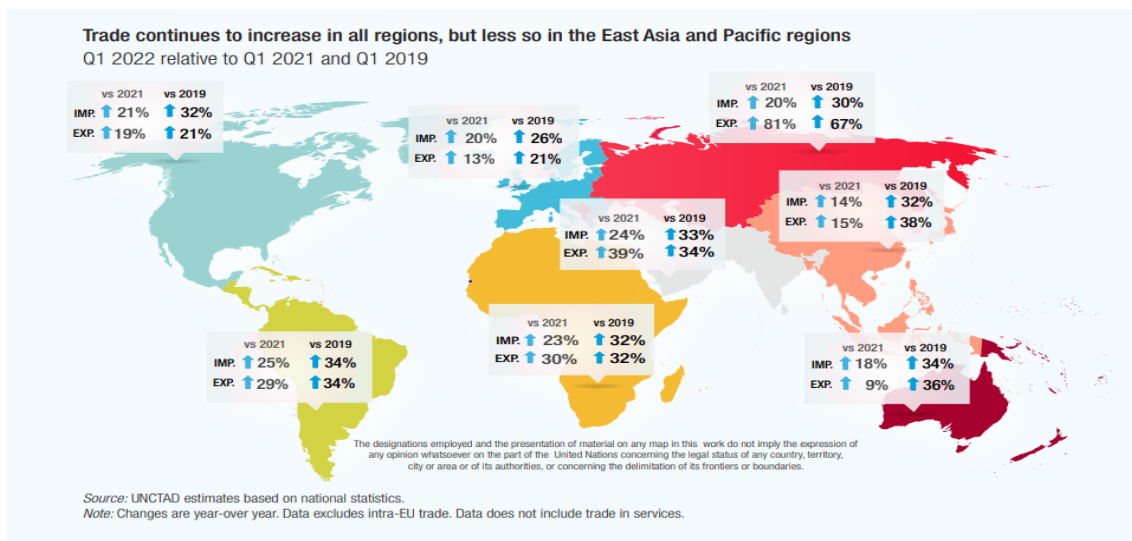

نمودار ۲- نقش بخش‌های انرژی، فلزات و مواد شیمیایی در رشد تجارت جهانی در فصل نخست ۲۰۲۲ نسبت به

مدت مشابه در ۲۰۱۹ و ۲۰۲۱

نقشه ۱- روند رشد تجارت در مناطق مختلف در سه ماهه نخست ۲۰۲۲ در مقایسه با مدت مشابه در ۲۰۲۱ و ۲۰۱۹

بخش دیگری از داده‌های قابل تأمل این گزارش معطوف به تحول در تجارت روسیه و اوکراین با سه اقتصاد بزرگ جهان، آمریکا، چین و اتحادیه اروپا است. همان گونه که نمودار نشان می‌دهد، تجارت اوکراین با این قدرت‌ها به شدت کاهش یافته است، اما در مورد روسیه داستان متفاوت است. در حالی که صادرات روسیه به این کشورها افزایش یافته، اما واردات از این کشورها به صورتی چشمگیر کاهش یافته است. واردات روسیه در ماه‌های مارس و آوریل ۲۰۲۲ از چین، اتحادیه اروپا و آمریکا نسبت به مدت مشابه سال ۲۰۲۱ به ترتیب ۱۸ درصد، ۵۹ درصد و ۸۳ درصد کاهش یافته است.

نمودار ۳- مقایسه روند تغییر در تجارت روسیه و اوکراین با سه اقتصاد بزرگ جهان طی مارس و آوریل ۲۰۲۱ با مدت

مشابه در ۲۰۲۲

